

**[Epoché, věda a lidský svět]**

**Ladislav Hejdánek**

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 25. 8. 1967
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 25. 8. 1967

## [Epoché, věda a lidský svět]

25. 8. 67

Husserl zcela přesvědčivě ukazuje, že podmínkou našeho pokusu učinit lidský svět (Lebenswelt) předmětem vědy je „epoché“, pokud jde o vědy samotné, které ovšem k tomuto světu samozřejmě náleží. Naproti tomu ovšem třeba pamatovat, že sám přístup těchto věd k světu a k člověku má také svůj předpoklad v *epoché*, pokud jde o všechny zájmy atd. onoho lidského světa (Lebenswelt). Struktury vědeckého chování, vědecké praxe ovšem pronikají do struktur lidského světa; v lidském světě se objevují nové struktury, které sice nejsou bezprostředně přeneseny z vědecké praxe, ale jsou vyvolány novými skutečnostmi, které jsou výsledkem a plodem této vědecké praxe. Naproti tomu věda usiluje o zachování čistoty svých struktur, tj. o kontrolu nad tím, aby struktury lidského světa nepronikaly do jejího počínání. V tom spočívá tzv. objektivita vědy. Ovšem vždy znovu k takovému pronikání i proti vůli a úmyslům vědeckého postupu (záměrům) dochází; ještě lépe řečeno: nejde jenom o pronikání *ex post*, nýbrž o skutečnost, že věda vždycky ve své praxi nějak navazuje, nasedá na praxi předvědeckou a mimovědeckou. V tom smyslu pak její úsilí o čistou objektivitu nemůže být zaměřeno jen k tomu, aby zabránilo pronikání cizích elementů zvenčí, nýbrž musí pronikat k nejvlastnějším základům a kořenům vědecké praxe a stále intenzivněji a více do hloubky je pročišťovat. Ovšem i nejpročištěnější struktury představují původně elementy předvědeckého počínání, v němž ovšem byly smíšeny s jinými bez zajištěné integrity a kongruence. Vzniká otázka, zda pročištěním nelze dojít k různým základům vědecké objektivity, resp. zda vědeckou objektivitu nelze založit na pročištěných strukturách různých typů předvědecké praxe. *Epoché* sama tedy se zdá nepochybně založena na určitém typu předvědecké (a mimovědecké) praxe a je tedy sama jistou pročištěnou praxí. Tam, kde *epoché* znamená metodické suspendování struktur vědecké praxe, naprosto nedochází k navázání bezprostřednějšího kontaktu se strukturami lidského světa, právě tak jako vědecká praxe neznámá nikterak užší kontakt s objektivní skutečností, i když pracuje s *epoché* vůči strukturám lidského světa.

### 670825